

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор  Андрій КРАСНОЖОН



ПОЛОЖЕННЯ ПРО КВАЛІФІКАЦІЙНІ
(БАКАЛАВРСЬКІ/МАГІСТЕРСЬКІ) РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО)
ТА ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
(НОВА РЕДАКЦІЯ)

Схвалено рішенням ученої ради
Університету Ушинського
(протокол від «28» квітня 2022 року № 9)
Уведено в дію наказом
від «29» квітня 2022 року № 85

Одеса – 2022

1. Загальні положення

Положення розроблено на підставі Закону України «Про вищу освіту», Положення про організацію освітнього процесу у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

«Положення про кваліфікаційні роботи на здобуття першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти» (далі – Положення) регламентує загальні вимоги. На його основі на кожному факультеті/в інституті для кожної освітньої програми розробляють методичні рекомендації до виконання кваліфікаційних (бакалаврських/магістерських) робіт з урахуванням специфіки фахової підготовки студентів, у яких подають детальні вимоги щодо підготовки, змісту і структури, написання, оформлення та захисту робіт, критерії їх оцінювання.

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота – це самостійно виконане та логічно завершене дослідження, яке закінчує цикл професійної підготовки здобувача вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем, передбачає розв’язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання.

Кваліфікаційна (магістерська) робота – це випускова самостійно виконана науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем магістра, головною метою і змістом якої є наукові дослідження з питань теоретичного або прикладного характеру за профілем підготовки, передбачає розв’язання проблем у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

Кваліфікаційна робота має комплексний характер, а за рівнем та обсягом знань, умінь, інших компетентностей повинна відповідати вимогам освітньої програми підготовки. Підготовка кваліфікаційної роботи передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх у розв'язанні конкретних наукових, виробничих та інших завдань.

Кваліфікаційна (бакалаврська/магістерська) робота містить розроблення теоретичних питань та/або розв'язання завдань прикладного характеру, фрагменти теоретичного або експериментального дослідження, синтезує підсумок теоретичної та практичної підготовки в рамках обов'язкового й варіативного складників певної освітньої програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти і є формою контролю набутих здобувачем під час навчання інтегрованих знань, умінь та навичок, необхідних для виконання професійних обов'язків, передбачених відповідним стандартом вищої освіти. Обсяг часу для її виконання визначено відповідною освітньою програмою підготовки та відповідним навчальним планом.

2. Організація процесу написання та захисту кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи

Студент самостійно (або з допомогою викладача кафедри) обирає тему кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи з переліку тем, затверджених на засіданні кафедри. Студент може запропонувати до включення у вказаний вище перелік свою тему з обґрунтуванням доцільності її дослідження. Науковий керівник роботи визначається кафедрою із числа науково-педагогічних працівників з ученим званням та/або науковим ступенем. Перелік тем робіт, закріплених за студентами, та наукових керівників і рецензентів затверджується наказом ректора університету. Основними критеріями вибору теми кваліфікаційного дослідження є:

- актуальність, елементи новизни і перспективність обраної теми;

- ступінь вивчення теми попередниками;
- наявність доступної для студента і достатньої для розкриття теми джерельної бази;
- можливість виконання теми на цій кафедрі;
- зв'язок теми з конкретними науковими планами та довгостроковими програмами кафедр;
- можливість отримання від упровадження результатів дослідження науково-освітнього ефекту;
- особисті наукові інтереси студента тощо.

Після визначення наукового керівника роботи, студент повинен з'явитися до нього для погодження індивідуального плану роботи, заповнення завдання на бакалаврську/магістерську роботу. Студент зобов'язаний з'являтися до наукового керівника впродовж усього періоду написання кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи у строки, визначені в календарному плані-графіку виконання роботи у час, визначений науковим керівником, з поданням написаних структурних частин роботи. Завершена, належним чином оформлена та прошита кваліфікаційна (бакалаврська/магістерська) робота повинна бути подана студентом науковому керівникові для написання висновку у визначений термін.

У відгуку керівник роботи повинен схарактеризувати діяльність випускника під час виконання кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи. У разі надання негативного відгуку на кваліфікаційну (бакалаврську/магістерську) роботу науковим керівником, такий відгук повинен бути розгорнутим і містити: обґрунтування актуальності теми, логічності і структури викладення матеріалу, якості огляду і аналізу літератури, коректності посилань на наведені в тексті цитати інших авторів, коректності й обґрунтованості вибору методів дослідження, якості емпіричного матеріалу, коректності формулювання власних висновків, відповідності висновків меті та завданням роботи, якості оформлення роботи, апробацію результатів дослідження.

Завершена, оформлена належним чином та прошита робота, а також подання з висновком не пізніше ніж за 3 дні до початку захистів кваліфікаційних (бакалаврських/магістерських) робіт мають бути надані на кафедру.

За результатами обговорення на засіданні кафедра ухвалює рішення про недопущення до захисту кваліфікаційних (бакалаврських/магістерських) робіт студентів, які не виконали індивідуального навчального плану та/або не подали у встановлений термін підготовленої до захисту кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи.

Рецензування кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи проводять висококваліфіковані науково-педагогічні працівники, які є фахівцями з певної спеціальності та працюють в інших закладах вищої освіти/установах. Склад рецензентів затверджується на засіданні кафедри.

Студент має право ознайомитися зі змістом рецензії на свою роботу не пізніше ніж за день до захисту.

Кваліфікаційна (бакалаврська/магістерська) робота з поданням голові екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи (Додаток В), письмовою рецензією, висновком кафедри про допуск студента до захисту передається секретарем у відповідну екзаменаційну комісію (далі – ЕК), де відбуватиметься захист роботи, не пізніше ніж за день до початку захистів кваліфікаційних (бакалаврських/магістерських) робіт на поточній сесії. Також до ЕК подаються друковані статті студента за темою роботи, документи, що вказують на її практичне застосування, звіт подібності кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи тощо.

У визначений день студент повинен з'явитися для публічного захисту роботи.

За результатом захисту ЕК ухвалює рішення про оцінку знань, а також про присвоєння студентам кваліфікації та видачі дипломів на засіданні комісії відкритим голосуванням більшістю голосів членів ЕК, які брали

участь у її засіданні. За однакової кількості голосів голос голови ЕК є вирішальним. Рішення ЕК оголошує студентам голова в усній формі у той же самий день, із занесенням результату до протоколу засідання ЕК. Помилки та виправлення у протоколах не допускаються.

Повторний захист кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи з метою підвищення оцінки заборонено.

У разі незгоди з оцінкою, студент може подати заяву чи скаргу з питань порушення прав або необ'єктивної оцінки голові ЕК, який їх розглядає та ухвалює відповідні рішення.

У разі невідповідності роботи визначеним вимогам, а саме:

якщо у визначені терміни науковому керівникові подана робота, яка не відповідає визначеним у цьому Положенні вимогам щодо змісту чи форми кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи, то науковий керівник повертає роботу на доопрацювання;

якщо ж робота з позитивним відгуком наукового керівника надійшла своєчасно до рецензента, однак останній виявив, що вона не відповідає визначеним вимогам щодо змісту чи форми роботи, то рецензент пише рецензію на роботу, оцінюючи її негативно. Така робота допускається до захисту перед ЕК, яка з урахуванням особистого ознайомлення членів комісії з роботою, урахуванням оцінки роботи рецензентом та її захисту студентом ухвалює рішення більшістю голосів від складу комісії про її оцінку;

якщо у кваліфікаційній (бакалаврській/магістерській) роботі виявлено плагіат. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», особи, які навчаються в закладах вищої освіти, зобов'язані виконувати вимоги освітньої програми, дотримуючись академічної доброчесності, зокрема не допускати академічного плагіату. Плагіатом вважається оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих (оприлюднених) текстів інших авторів без відповідного покликання. При цьому, плагіатом є не лише текстові запозичення, зроблені без покликань, але й запозичення

ідей (думок) інших науковців без посилання на джерела, у яких такі оприлюднено. Якщо у кваліфікаційній (бакалаврській/магістерській) роботі виявлено науковим керівником, рецензентом чи членом ЕК плагіат, то залежно від того, на якому етапі був виявлений плагіат: на таку роботу пишеться негативний відгук науковим керівником з недопущенням роботи до захисту перед ЕК, або негативна рецензія рецензентом, або робота оцінюється незадовільною оцінкою екзаменаційною комісією (якщо плагіат був виявлений в ході захисту роботи).

3. Захист кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи на незадовільну оцінку:

Студенту, який отримав незадовільну оцінку за захист кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи перед ЕК, не присвоюється освітнього ступеня бакалавра/магістра та кваліфікації, не видається диплом і він відраховується з Університету Ушинського, з видачею академічної довідки встановленого зразка. У таких випадках ЕК ухвалює рішення про повторний захист роботи з доопрацюванням або написання роботи на нову тему, визначену кафедрою. Вказане рішення фіксується у протоколі засідання ЕК. Такий студент допускається до повторного захисту кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи протягом трьох років після закінчення Університету. Якщо незахищена робота отримала позитивну рецензію рецензента і ЕК ухвалила рішення про можливість повторного захисту роботи з доопрацюванням, то студент може захищати ту саму роботу, врахувавши висловлені зауваження. У разі наявності негативної рецензії, отримання негативної оцінки на захисті, ЕК ухвалює рішення про написання роботи на нову тему. Відбувається це у порядку, визначеному цим Положенням.

Якщо студент не з'явився на захист кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи в час роботи ЕК щодо атестації здобувачів вищої освіти без поважної причини, його відраховують з Університету. У протоколі засідання ЕК зазначається, що студент є

неатестований у зв'язку з неявкою на засідання екзаменаційної комісії. Захистити кваліфікаційну (бакалаврську/магістерську) роботу у такому разі студент зможе за правилами, описаними вище.

У разі неявки студента з поважних причин для захисту кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи на день, визначений розкладом захисту робіт, такий студент після пред'явлення документа, який підтверджує поважність причин відсутності на захисті, може захистити кваліфікаційну (бакалаврську/магістерську) роботу в інший день, але в межах часу роботи відповідної ЕК щодо атестації здобувачів вищої освіти.

4. Вимоги щодо змісту, структури та обсягу кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи

Кваліфікаційна (бакалаврська/магістерська) робота повинна містити:

- титульний аркуш,
- зміст,
- перелік умовних позначень (за необхідності),
- вступ,
- основну частину,
- висновки,
- список використаних джерел,
- додатки (за необхідності).

Титульний аркуш роботи містить найменування міністерства, закладу вищої освіти, факультету/інституту та кафедри, де виконана робота; назву роботи; прізвище, ім'я, по батькові автора; назву освітньої програми; шифр і найменування спеціальності; рівень вищої освіти; прізвище та ініціали наукового керівника, його посаду, науковий ступінь і вчене звання, місто і рік захисту кваліфікаційної роботи (**Додаток А**).

Зміст містить: вступ; заголовки розділів, підрозділів; висновки; список використаних джерел; додатки (якщо вони є); із зазначенням номера сторінки, на якій розпочинається цей структурний елемент роботи.

Перелік умовних позначень застосовується в разі використання маловідомих скорочень, специфічної термінології, позначень тощо. Він подається у вигляді окремого списку, який розміщується після ЗМІСТУ, перед ВСТУПОМ. У разі використання скорочень чи подібних позначень у роботі менше як 3 рази, то заносити їх до переліку умовних позначень не потрібно. У цьому випадку достатньо після першого використання такого позначення у роботі вказати на його повне значення.

Вступ (як правило, від 2 до 5 сторінок) розкриває сутність наукової проблеми, її значущість, підстави і вихідні дані для розроблення теми, стан розробленості, обґрунтування необхідності проведення дослідження.

У вступі необхідно зазначити актуальність обраної теми, мету, завдання роботи, її наукове та/або практичне значення, вибір предмета дослідження, надати коротку характеристику джерел та огляд літератури з обраної теми, визначити методи та способи розв'язання поставлених завдань, зазначити, на яких наукових заходах (конференціях) висвітлено результати дослідження.

Актуальність проблеми, яка зумовила вибір теми дослідження (формулюється доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми).

Об'єкт дослідження – процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення.

Предмет дослідження знаходиться в межах об'єкта і становить частину від цілого (тобто об'єкта). Об'єкт і предмет співвідносяться як загальне і часткове. В об'єкті виділяють ту його частину, яка й стане предметом дослідження. Саме на предмет спрямована увага автора, оскільки він має визначати назву роботи.

Мета дослідження пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також з його кінцевим результатом.

Методи дослідження – методи, використані для досягнення поставленої у кваліфікаційній (бакалаврській/магістерській) роботі мети.

Практичне значення одержаних результатів може виражатися в різних формах, що визначається характером самої роботи. Потрібно подати відомості про використання результатів роботи, рекомендації щодо їх використання із зазначенням певної галузі, теоретичного, практичного навчального курсу; висвітлити практичне застосування отриманих результатів, рекомендації щодо їх використання. Стисло повідомляють про впровадження результатів дослідження, назвавши організації, у яких здійснено реалізацію, форми реалізації. Зазвичай упровадження оформлюється актом, підписаним представниками організацій, які використовують упроваджені матеріали.

Апробація результатів дослідження (наводяться дані щодо участі автора в конференціях, колоквіумах і щодо публікацій). Апробація результатів кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи є обов'язковою умовою допуску роботи до захисту.

Основна частина роботи складається з розділів і підрозділів залежно від специфіки обраної теми.

Студент повинен узгодити з науковим керівником план та структуру роботи, її основні завдання і порядок роботи. Науковий керівник здійснює контроль за виконанням студентом погодженого графіка роботи. Усі дані записуються в індивідуальному завданні студента на виконання кваліфікаційної роботи.

Кожний розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом обраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів досліджень.

В основній частині студент повинен викласти: основні теоретичні положення, що визначають сутність обраної теми, предмету дослідження, ґрунтуючись на меті та завданнях кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи; проаналізувати положення,

враховуючи наявність різноманітних підходів до зазначених проблем на основі аналізу спеціальної літератури; обґрунтувати та сформулювати особисту точку зору з розглянутих питань.

Кожний розділ кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи повинен закінчуватися коротким узагальненням та висновками.

У *висновках* викладають найбільш важливі наукові та практичні результати роботи, які повинні містити формулювання розв'язаної наукової проблеми (задачі), її значення для науки і практики. Далі формулюють висновки та рекомендації щодо наукового та/чи практичного використання здобутих результатів.

Кваліфікаційна (бакалаврська/магістерська) робота повинна завершуватися *списком використаних джерел*, на які є покликання в тексті наукової роботи, та які використані при її підготовці й написанні.

Додатки наводяться в кінці роботи після списку використаних джерел. Додатки можуть включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи (таблиці, графіки, глосарії, методи, ілюстрації, рекомендації щодо впровадження), їх подають у разі необхідності, і позначають не цифрами, а літерами: Додаток А, Додаток Б, Додаток В у правому верхньому кутку.

Загальний обсяг кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, як правило, становить 40-50 сторінок, кваліфікаційної (магістерської) роботи – 50-80 сторінок (без урахування списку використаних джерел, Додатків та Анотацій), (регламентується методичними рекомендаціями факультету/інституту щодо виконання кваліфікаційних (бакалаврських/магістерських) робіт). Титульна сторінка НЕ нумерується, але враховується.

На захист студенту необхідно підготувати доповідь, у якій варто зупинитися на актуальності обраної теми та на основних висновках, які були одержані під час написання роботи. Після виголошення доповіді студенту ставляться запитання з теми роботи, на які він повинен дати вичерпні да

обґрунтовані відповіді. Після цього рецензент зачитує рецензію (у разі відсутності рецензента рецензію виголошує голова чи член ЕК).

ПОГОДЖЕНО:

Перший проректор з навчальної
та науково-педагогічної роботи



Ольга КОПУСЬ

Начальник
навчально-методичного відділу



Ірина ТАГІЄВА

Юрисконсульт



Ірина СИЛЬЧЕНКО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Державний заклад «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

факультет/інститут

Кафедра _____

Кваліфікаційна робота бакалавра/магістра

ТЕМА

Виконала (в): здобувачка (ч)
освітнього ступеня бакалавра/магістра
денної/заочної форми навчання
ОПП/ОНП «назва»
спеціальності _____

(шифр і назва спеціальності)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник:

(науковий ступінь, учене звання)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Додаток Б

Завдання на кваліфікаційну (бакалаврську/магістерську) роботу
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
факультет/інститут

Кафедра _____
Спеціальність _____
Освітня програма (назва ОПП/ОНП) _____

Затверджую
Завідувач кафедри _____

« ____ » _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ (БАКАЛАВРСЬКУ/МАГІСТЕРСЬКУ) РОБОТУ
СТУДЕНТУ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи

керівник роботи _____
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, учене звання)

2. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН-ГРАФІК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка

Студент _____
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Науковий керівник _____
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

* Завдання зберігаються на кафедрі впродовж п'яти років

Додаток В
Подання голові ЕК щодо захисту кваліфікаційної
(бакалаврської/магістерської) роботи

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського» .

ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ
(БАКАЛАВРСЬКОЇ/МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

Направляється студент _____ для захисту кваліфікаційної
(ка) _____ роботи
(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

на здобуття освітнього
ступеня _____

(назва освітнього ступеня)

спеціальність _____

(шифр і назва)

ОПП/ОНП _____

(назва ОПП/ОНП)

на тему _____

(назва теми)

Кваліфікаційна робота, звіт подібності і рецензія додаються.

Декан факультету/директор інституту _____

(підпис)

(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Довідка про успішність

за період навчання на
факультеті/в інституті _____

(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

(назва факультету/інституту)

з _____ до _____ року

виконав індивідуальний навчальний план за освітньою програмою з таким розподілом оцінок за шкалою закладу вищої освіти:

відмінно _____ %, добре _____ %, задовільно _____ %;

A _____ %, B _____ %, C _____ %, D _____ %, E _____ %

Фахівець/Секретар деканату _____

(підпис)

(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Висновок керівника кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи

Керівник роботи _____

« _____ » _____ 20__ р.

Висновок кафедри про кваліфікаційну (бакалаврську/магістерську) роботу

Кваліфікаційна робота розглянута. Студент
(ка)

_____ (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

допускається до захисту цієї роботи перед Екзаменаційною комісією.

Завідувач
кафедри

_____ (назва кафедри)

_____ (підпис)

_____ (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

«_____» _____